

עונג שבת

גליון מס' 2305 / מערכת 0556726054

שנה ל"ו

שב"ק פר' "ראה" תשפ"ו

לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת"י"ד, א.

והוא אוהב אתכם יותר מהאב לבן, אל תתגודדו, על כל מה שעשה, כי כל אשר יעשה לטובה הוא, ואם לא תבינוהו כאשר לא יבינו הבנים הקטנים מעשה אביהם, רק יסמכו עליו כן תעשו גם אתם.

והרמב"ן כותב כי טעם "עם קדוש", הבטחה בקיום הנפשות לפניו יתברך, יאמר אחרי שאתה עם קדוש וסגולה ה', לא ישא אלקים נפש, וחושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ולכן אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש, ואפילו ימות בנוער, ..., ומכאן סמך לרבותינו [מוע"ק ל"ו]: שלא להתאבל על הנפש יותר מדי.

האלשיך כותב: "שאינו לדאוג על המת מצד עצמו, כי הוא חוזר אל אביו שבשמים, ואז יתענג על ה' וטוב לו שם מפה", והוא ממשיך את הדבר לבן שמתגורר עם אמו בעיר אחת, והאבא עשיר גדול מתגורר במדינה אחרת, והיה אם בנה ייפרד ממנה וילך אל אביו, הגם שיקשה עליה הפרידה, אבל היא תשמח מאד בטובת בנה שהולך להתענג בדשן ובכל טוב אביו ונחת שולחנו.

פירש"י "לא תתנו גדידה ושרט בבשרכם על מת כדרך שהיו אמוריים עושין לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראויין להיות נאים ולא גדודים ומקורחים". **הרמב"ן** לא מסכים עם פירש"י, והטעם "שאם כן תהיה המצוה גם שלא על המת".

והרא"מ מתיר את רש"י שהתורה הזהירה במקום שבו המנהג לעשותו, אבל שלא על המת, שאין מנהג לעשותו בטלה דעתו אצל כל אדם ואין לחוש לטעם הגדידה. **הספורנו** אומר טעם אחר לאסור הגדידה: "שאינו ראוי להראות תכלית הדאגה והצער על הקרוב שמת כשנשאר קרוב נכבד ממנו במעלה ובתקות טוב, לפיכך אתם 'בנים לה' ' שהוא אביכם קיים לעד. אין ראוי שתדאגו ותתאבלו בתכלית על שום מת, "ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת, כי עם קדוש אתה", וגם אין להצטער מאד בשביל נזק המגיע למת במיתתו 'כי עם קדוש אתה' מזומן לחיי העולם הבא, אשר קורת רוח בהם יפה מכל חיי העוה"ז". **והא"ע** מוסיף: וטעם "בנים" אחר שתדעו שאתם בנים לה'.

וכמה יתלהב האדם בקראו הדברים האלה לברך ברכות התורה בכוונה רבה ועצומה בדחילו ורחימו וללמוד אח"כ לשמה. והבא לטהר מסייעין לו, והקב"ה יעזרוהו שיבוא למדרגות האהבה, כמו שאמרו ז"ל בברכות שחביבה תורה על לומדיה כל יום כאילו נתנה מהר סיני, וזהו שיזכור בברכתו מעמד הר סיני כאילו היום ניתנה. וי"ל דלכן אנו מברכים ברכה זו בכל יום, משום שבכל יום יהיה בעינינו כאילו היום ניתנה, שע"י לימוד התורה נעשה התורה כאילו שלנו היא, נמצא כאילו הקב"ה נותן לנו התורה בכל יום". [מרפא לשון, עמוד התורה]

ברכות התורה – "ולכן צריך להיזהר מאד בברכת התורה כמ"ש הטור [אר"ח סי' מ"ז] "ברכת התורה צריך להיזהר בה כדאי' בנדרים פ' אלו נדרים מ"ט ת"ח אין מצוין לצאת מהן בנים ת"ח, רבינא אמר מפני שאין מברכין בתורה תחילה". ועוד כתב הטור שם "ויכוון בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל האומות וקרבונו לפני הר סיני, והשמענו דבריו מתוך האש ונתן לנו תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום".

הלכות קריאת שמע

אצל המתפללים עם הנץ, וגם אין להראות לילד היכן להתפלל ואין לגעור בו, וכן לא לתת צדקה לפני בפרשה ראשונה]. ג. אם שכח לומר ברכת ישתבח ונזכר אחר שהתחיל יוצר אור, יאמר אותה בן הברכות של קריאת שמע, כגון בין יוצר המאורות לאהבה רבה, שברכת ישתבח היא ברכה עוברת. [טל. 5708673]

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחז האביון" [ט"ו, ז']

שאומרים חז"ל מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, והמהר"ל אומר שלכן הממון נקרא "כסף" מלשון כיסופים, שאדם כל הזמן כוסף אליו ואף פעם לא שבע מזה, ואותו דבר גם זהב, הוא אומר, מלשון זה-הב. כל הזמן רק מבקש להרבות אותו ותמיד חסר לו, ואילו העני נקרא אביון כי הוא תמיד תאב לקבל עוד ועוד.

ומיהו העשיר האמיתי, זה ששמח בחלקו, לא תאב להגדיל את רכושו, כי יש לו מספיק, והתורה רצתה להדגיש את העניין הזה, לכן נתנה מצות פאה. כשאדם קוצר את השדה חייב להשאיר פאה לצורך העניים. אומרת המשנה בפאה, שבעל הבית לא יקצור את הפאה ויתנה לעניים כדי שלא יחשוב עצמו לבעה"ב שברוב טובו נותן לעניים. אומרת התורה, אתה לא בעה"ב אלא העני, ולכן הוא יכנס לשדה לקחת את שלו.

כל חודש אלול מתמקד בשתי נקודות, אני לדודי ודודי לי, ואיש לרעהו ומתנת לאביונים, שזה מורה על יחס של אחדות וחברות, וכפי שמובא ברמב"ם שנהגו בחודש אלול לעשות הרבה מעשי חסד וצדקה ועל ידי זה נזכה לגאולה השלמה כפי שנא' ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

א. הכוונות שמכוונים בפסוק ראשון של ק"ש כמו ב"אחד" – יחיד ומושל בד' רוחות וכ"ב צריך לכוונם תוך כדי אמירת המילים, ואם לא הצליח יכוון אחר כך ויעלה לו. ב. צריך להיזהר בפרשה ראשונה לא לעסוק בדבר אחר ולא לרמוז אפי' בדבר מצוה, וע"כ אין לקחת השעון בידו ולהסתכל בשעה. [מצוי הרבה מצוות בפרשה שעוסקות בעניינים שבין אדם לחברו: צדקה, מעשר, שמיטה, במיוחד בחודש הרחמים והסליחות צריך להתבונן שכאשר אדם התברך בכסף, נותנים לו הדבר לצורך עבודת ה', לא רק לצרכים האישיים שלו, אלא על מנת לעשות צדקה וחסד.

אומר הגאון הרב סולביצקי בסוף תפילת נעילה אנו אומרים "למען נחל מעושך ידינו", ולכאורה הדבר תמוה שהרי במשך כל יום כפור הזכרנו אשמונו, בגדנו, גזלנו, ודווקא את העניין הזה של "עושך ידינו", של גזילה מזכירים בסוף היום. הסיבה לכך, שאדם צריך לדעת שכל מה שיש בידו, אם זה רכוש, כישרונות, בעצם הקב"ה נתן לו את זה כדי להשתמש בזה לצורך הכלל, לעבודת ה' ולא רק לצרכו הפרטי, ואם אדם משתמש בשכלו למטרות שליליות זה עושק.

האדם צריך לדעת איך להשתמש בכל מה שהוא מקבל מרבש"ע לצרכים חיוביים, וכשאדם חוטא הוא בעצם מקפח את זכות הקניין שיש לו בדברים האלה, בניגוד לעשיר שרואה את הכסף כמטרה לעצמה, ולכן הוא לא מוצא סיפוק אף פעם, כמו

לע"נ רב אהרן שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל